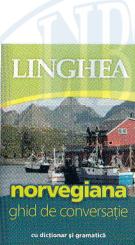
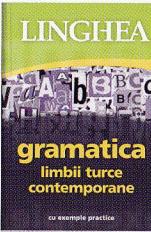
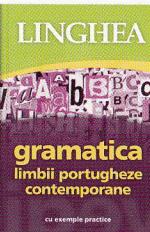
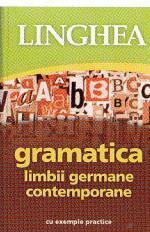

STUDIEREA LIMBII NORVEGIENE

ÎN ACEASTĂ SERIE AU APĂRUT

gramatica limbii norvegiene contemporane

LINGHEA

Gramatica limbii norvegiene contemporane

Volumul a fost elaborat de colectivul de autori al Linghea S.R.L. și Lingea s.r.o.
Publicat de Editura Linghea, Timișoara, 2016.

Ediția I

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Gramatica limbii norvegiene contemporane. – Timișoara : Linghea, 2016

Conține bibliografie

Index

ISBN 978-606-8491-87-5

811.113.5'36

© Lingea s.r.o., 2016
www.linghea.ro

Toate drepturile sunt rezervate.
Niciun fragment al acestei publicații nu poate fi reprodus, copiat sau transmis fără acordul scris al editurii.

Printed in the EU.

Cuvânt înainte	7
Bibliografie	8

1 Alfabet și pronunție

1.1 Pronunția alfabetului norvegian	10
1.2 Sunetele	10
1.3 Accentul	13
1.4 Tonem	13

2 Substantivul

2.1 Gen	14
2.2 Pluralul și articolul	17
2.3 Urme de declinare	23
2.4 Tipuri de articole	25

3 Adjectivul

3.1 Declinarea adjectivelor	29
3.2 Comparația adjectivului	35

4 Pronumele

4.1 Pronumele personal	37
4.2 Pronumele reflexiv	38
4.3 Pronumele posesiv	38
4.4 Pronumele demonstrativ	39
4.5 Pronumele interrogativ și relativ	40
4.6 Pronumele nehotărât, delimitativ și negativ	41

5 Numeralul

5.1 Numeralul cardinal	43
5.2 Numeralul ordinal	45
5.3 Numeralul multiplicativ	46
5.4 Numeralul nehotărât	47
5.5 Fracțiile	47
5.6 Operații matematice	48
5.7 Exprimarea timpului	49

6 Verbul

6.1 Formele verbale	51
6.2 Grupele verbale	52
6.3 Conjugarea verbelor	54
6.4 Timpurile și formele verbale	59
6.5 Timpurile și utilizarea verbelor modale	67
6.6 Concordanța timpurilor	69
6.7 Subordonata condițională și subordonata temporală	71

6.8 Diateza pasivă	73
6.9 Modul imperativ	75
6.10 Verbele -S	77
6.11 Participiul prezent	78
6.12 Locuțiunile verbale și frazele verbale	79
7 Adverbul	82
7.1 Formarea adjetivelor	82
7.2 Tipuri de adverbe	83
7.3 Comparația adverbelor	85
8 Prepoziția	88
8.1 Tipuri de prepoziții	88
8.2 Poziția prepozițiilor	95
9 Conjunctionile	97
9.1 Conjunctioni coordonatoare	97
9.2 Conjunctioni subordonatoare	98
10 Particulele	100
11 Onomatopeele	103
12 Topica și formarea propozițiilor	104
12.1 Topica în propozițiile principale	104
12.2 Topica propozițiilor secundare	106
12.3 Întrebări și răspunsuri	109
13 Negația	112
13.1 Particula ikke	112
13.2 Pronumele și adverbul negativ	113
13.3 Expresii cu ikke	114
14 Formarea cuvintelor	115
14.1 Compunerea directă	116
14.2 Compunerea cu s	117
14.3 Compunerea cu e	118
15 Accentuarea unei părți de propoziție	119
15.1 Antepunerea unei părți de propoziție	119
15.2 Construcțiile care indică un reproș	119
15.3 Expansiunea unei părți de propoziție	120

16 Regulile de scriere a virgulei	120
16.1 Virgula între propoziții coordonate	120
16.2 Virgula în raportul de subordonare	122
17 Politețea	123
17.1 Cererea, mulțumirea	123
17.2 Formule de salut	124
17.3 „Ce mai faceti?”	126
18 Lista verbelor tari	127
 Nynorsk	
1 Introducere	130
1.1 O privire spre istorie	130
1.2 Nynorsk și reformele lingvistice	131
2 Principalele diferențe între nynorsk și bokmål	132
2.1 Fenomenele gramaticale	132
2.2 Flexiunea	133
2.3 Vocabularul	133
3 Substantivul	136
3.1 Genul	136
3.2 Pluralul și determinarea	136
3.3 Genitivul saxon	140
3.4 Articolul	142
4 Adjectivul	143
4.1 Declinarea adjetivelor	143
4.2 Participiul cu rol de adjecțiv	146
4.3 Comparația adjecțivului	148
5 Pronumele	150
5.1 Pronumele personal	150
5.2 Pronumele posesiv	150
5.3 Pronumele demonstrativ	151
5.4 Pronumele interogativ și relativ	152
5.5 Pronumele nehotărât, delimitativ și negativ	152

6 Numeralele	153
6.1 Numeralul cardinal	153
6.2 Numeralul ordinal	154
6.3 Numeralul multiplicativ	154
6.4 Numeralul nehotărât	155
7 Verbul	155
7.1 Grupele verbale după flexiune	155
7.2 Conjugarea verbelor	156
7.3 Diateza pasivă	162
8 Alte părți de vorbire	163
8.1 Adverbul	163
8.2 Prepoziția	164
8.3 Conjuncția	164
9 Lista verbelor tari	164
Index	168

Deși norvegiana ni se poate părea o limbă exotică, există un număr mare de oameni care aleg să o studieze. Pentru aceștia și nu numai, am pregătit o gramatică nou-noutăță a limbii norvegiene. Această lucrare își propune să ofere utilizatorilor o imagine cât mai clară a gramaticii limbii norvegiene contemporane, fără termeni de specialitate și teorii lingvistice în exces.

Ghidul nostru grammatical de limba norvegiană cuprinde toate fenomenele gramaticale obișnuite într-un format grafic care vă permite să găsiți ușor răspuns la orice întrebare cu care vă veți confrunta în timpul studiilor sau în practică. Fiecare fenomen este prezentat cu ajutorul unor reguli cât mai simplu și clar formulate, completeate de tabele pentru o orientare rapidă și ușoară. Nu lipsesc nici exemple alese cu atenție și traduse în limba română.

Pentru a realiza această publicație am pornit de la cele mai moderne cărți de gramatică, bazându-ne totodată pe experiența noastră în predarea limbilor străine. Am completat exemplele și explicațiile cu o serie de note și observații menite să ajute studenții să înțeleagă mai bine și mai ales să folosească în practică fenomenele gramaticale. Am pus accentul pe fenomenele importante, utilizate frecvent și în special pe cele care diferă de ceea ce este familiar din limba română. De exemplu, am prezentat în capitoile separate formele hotărâte și cele nehotărâte ale substantivelor și adjecтивelor, forma negativă a verbului *ikke*, folosirea articoulului, construcția pro-

poziției în limba norvegiană și locuțiunile verbale completeate cu numeroase exemple. Spre deosebire de acestea, formele verbale mai puțin folosite sunt doar amintite, iar anumite fenomene care nu necesită o explicație amănunțită (adverb, numeral etc.) sunt prezentate succint, în tabele.

Această publicație nu își propune să fie o gramatică exhaustivă a limbii norvegiene. Dorim să fie, însă, un ajutor de nădejde pentru cei care studiază această limbă. Prin urmare, am adăugat explicațiilor diferite informații utile pentru a îmbogăți capacitatele de exprimare ale studentului. În afară de observațiile practice, în text veți găsi informații despre formarea cuvintelor compuse care vă ajută să vă orientați în acest domeniu complex al vocabularului limbii norvegiene. De asemenea, am introdus în publicație lista verbelor neregulate în care regăsiți la un loc toate formele verbale importante. Un capitol separat este dedicat descrierii principalelor diferențe dintre cele două forme scrise oficiale ale limbii norvegiene, *bokmål* și *nynorsk*. Astfel, cititorul găsește într-un singur loc informațiile despre *nynorsk* care altfel ar fi fost greu de accesat.

Suntem convinși că veți aprecia ghidul nostru grammatical indiferent că sunteți student sau profesor ori lucrăți cu limba norvegiană și dorîți să aveți la îndemână toate informațiile utile despre gramatica acestei limbi.

Autorii

Pentru realizarea acestei lucrări autorii au pornit de la propria experiență practică, pe care au confruntat-o cu următoarele titluri de prestigiu din străinătate, în care cititorul poate găsi informații suplimentare

- Den store norske bokmalsordboka. Oslo, Kagge forlag 2014.
- Norsk referansegrammatikk. Oslo, Universitetsforlaget 1997.
- Norsk som fremmedspråk. Grammatikk. 3. utgave. Oslo, Universitetsforlaget 2008.

gramatică

1 Alfabet și pronunție

1.1 Pronunția alfabetului norvegian

a	[ɑ:]	i	[i:]	q	[ku:]	y	[y:]
b	[be:]	j	[iod]	r	[ɛr]	z	[set]
c	[se:]	k	[ko:]	s	[ɛs]	æ	[æ]
d	[de:]	l	[el]	t	[te:]	ø	[ø]
e	[e:]	m	[ɛm]	u	[u:]	å	[o:]
f	[ɛf]	n	[ɛn]	v	[ve:]		
g	[ge:]	o	[u:]	w	[dobbeltve:]		
h	[ho:]	p	[pe:]	x	[ɛks]		

1.2 Sunetele

► 1.2.1 Pronunția vocalelor și diftongilor

Majoritatea dialectelor norvegiene disting 18 vocale notate cu ajutorul a 9 litere **a, e, i, o, u, y, æ, ø, å** și 6 diftongi scriși după cum urmează **ei, øy, au, ai, oi, ui**. Primii trei diftongi se întâlnesc foarte des în limba norvegiană, iar ceilalți apar mai ales în cuvintele străine.

O vocală se pronunță de regulă **lung** dacă este urmată de **o singură consoană** sau dacă nu este urmată de **o consoană** (dacă vocala stă la sfârșitul cuvântului). Atunci când după o vocală stau **două sau mai multe consoane**, ea se va pronunța **scurt**.

lege	[le:gə]	legge	[lɛg:ə]
så	[sɔ:]	sett	[set]
sove	[so:və]	sovne	[sɔvnə]

scriere	pronunție	observații și exemple
a	[ɑ:]	În norvegiană a se pronunță mai în spate decât a din limba română și de aceea, sună mai închis. <i>ha</i> [ha:], <i>havne</i> [hav:nə] e scurt este foarte apropiat de cel românesc, dar un pic mai închis. E lung este mult mai închis, pronunțându-se spre i . Când este într-o silabă neaccentuată, se pronunță foarte similar cu sunetul [ə]. <i>ledd</i> [lɛd:], <i>leve</i> [le:və]
e	[ɛ, e:]	i scurt se pronunță aproape ca în limba română, iar i lung este mai închis. <i>hilse</i> [hil:sə], <i>si</i> [sɪ:]
i	[i, i:]	Pronunția tipică pentru litera o din limba norvegiană este [u,u]. Dacă vocala este scurtă, se pronunță adesea [ɔ]. Pronunția [o:] nu este foarte frecventă, dar poate apărea. Modul în care se formează toate variantele de pronunție seamănă cu limba română. <i>hos</i> [hus], <i>pose</i> [pu:sel], <i>koste</i> [kɔ:s:tə], <i>sove</i> [so:və]
o	[u,u;ɔ,o:]	

u	[u,u:]	Vocală închisă pronunțată ca u cu umlaut din limba germană: <i>putte</i> [put:sə], <i>hus</i> [hʊ:sə]
y	[y,y:]	Se pronunță ca ü din limba germană. Buzele se rotunjesc pentru u , dar se pronunță i . Y lung este mai deschis decât y scurt, <i>synd</i> [syn:d], <i>syk</i> [sy:k]
æ	[æ,æ:]	Se pronunță la fel ca „a” din limba engleză – se deschide gura pentru a pronunța a , dar pronunțăm e . Vocala rezultată se află la jumătatea distanței dintre cele două sunete: <i>verst</i> [væ:ʃt], <i>være</i> [væ:rə]
ø	[ø,ø:]	Se pronunță la fel ca e din limba română, dar buzele sunt rotunjite ca pentru o . Va rezulta un sunet asemănător cu o cu umlaut din limba germană. <i>host</i> [hɔ:s:t], <i>øre</i> [ø:rə]
å	[ɔ,o:]	Se pronunță aproape la fel ca o din limba română. <i>åtte</i> [ɔ:t:e], <i>år</i> [ɔ:r]
ei	[æɪ]	Vocala „e” se pronunță larg înainte de i : <i>hei</i> [hæɪ]
øy	[øʏ]	Diftong dificil, începe cu sunetul [ø], apoi se închide, iar pronunția se mută înainte, spre [y]. Buzele rămân rotunjite. <i>høyre</i> [hø:yre]
au	[æʉ]	Pronunția începe cu „e larg”, apoi se închide și se mută în spate, spre [u], buzele se rotunjesc spre final: <i>august</i> [aʊgʊst]
ai	[aɪ]	[d] se transformă în [i]. Pronunția lui [d] nu se va forma în spate, ca atunci când este singur: <i>hai</i> [hæɪ]
oi	[ɔʏ]	Începem să pronunțăm [ɔ], apoi pronunția se închide și se mută înainte, spre [y], iar spre final buzele se rotunjesc: <i>joik</i> [jɔyk]
ui	[uɪ]	Se începe de la sunetul [u], apoi pronunția se mută înainte, spre [i]. Buzele se rotunjesc la început, iar spre final rotunjirea se pierde: <i>hui</i> [hui]

Pronunția literelor **o** nu se poate prezice cu exactitate. De regulă, dacă se pronunță **lung**, se va pronunța ca [u:], dacă se pronunță **scurt**, se va pronunța, probabil [ɔ]. Există anumite cuvinte care nu respectă această regulă generală, de exemplu: *hos* [hus], *sove* [so:və].

În cuvintele intrate de curând în limbă, pronunția nu corespunde întotdeauna scrierii, de exemplu: *pubb* [pɒb:]

Atunci când scriem, prin pronunția [o:] se înțelege litera å. Litera o se pronunță [u:], iar litera u se pronunță [u:>.

► 1.2.2 Pronunția consoanelor și a grupurilor de sunete

scriere	pronunție	observații și exemple
p, t, k		Dacă stă la începutul unei silabe (mai ales dacă este accentuată), se va pronunța aspirat. <i>pute</i> , <i>takk</i> , <i>kone</i>
egn	[æŋ]	<i>regne</i> , <i>tegn</i>
gi, gy	[i,jy]	<i>gift</i> , <i>gyldig</i> în celelalte combinații se pronunță [gj].

gj, gei	[j̥eɪ]	ghiore, gheit în celelalte combinații se pronunță [g]
-ig	[ɪ]	În acest sufix, g nu se pronunță deloc: vanlig, billig, vennlig
h		Este mut. Atunci când se aude, seamănă cu h din limba română: hils, høre
hv, hj	[v,j]	Dacă grupurile de sunete se află la începutul cuvântului, h din ele nu se va pronunța deloc: hvilken, hjemme
ki, ky, kj	[çɪ,çʏ,ç]	Un sunet neobișnuit pe care îl pronuntăm apropiind partea din spate a limbii de cerul gurii și aspirând aer. Rezultatul va fi un sunet apropiat de cuvântul german <i>ich</i> . K în alte combinații se pronunță ca grupul <i>chi</i> din limba română: kino, kylling, kjærighet
mm, tt etc.		Consoanele duble se pronunță mai lung, ca și când am vrea să le pronuntăm pe amândouă, fără a le trunchia. Aceeași regulă se aplică pentru pronunția primei consoane dintr-un grup de consoane, atunci când consoanele nu sunt amândouă aceleași: skremme, hoppe, sette, sovne
ng	[ŋ]	Acest grup de sunete se pronunță ca un „n nazal”, ca în sufixul englezesc -ing sau ca în cuvântul <i>bancă</i> din limba română: ballong, svinge
r	[r,R]	Se pronunță la fel ca în limba română, însă există anumite dialecte în care r se pronunță graseia, ca în limba franceză. Nu există diferențe de sens între aceste variante. Când se află la începutul unui cuvânt, r se numește <i>rulle-r</i> , iar cel graseiat se numește <i>skarre-r, riktig, lærer</i>
rd, rl, rn, rt	[d], [l], [h], [t]	r este slab, vârful limbii este îndreptat în sus: kardemomme, jarl
rs	[ʂ]	r aproape dispără, vârful limbii se îndreaptă spre cerul gurii pentru a pronunța s : herske, forst
sj, ski, sky	[ʃ,ʃi,ʃy]	<i>sjanse, skifte, skygg</i> Pronunțăm s la fel ca în română. În alte combinații decât cele menționate vom pronunța [sk].
skøy, skj	[ʂøy,ʂ]	<i>skøyter, skjebne</i> Pronunțăm s aproape ca în română, dar cu buzele mai rotunjite. În alte combinații decât cele menționate vom pronunța [sk].
sl	[ʃl,sl]	În anumite dialecte (mai ales în estul țării), acest grup de sunete se pronunță [ʃl], iar în altele nu se face acest artificiu. Oslo, sliten, Slovakia

Sunetul [ç] a început să se piardă în anumite regiuni, iar mulți vorbitori nativi îl înlocuiesc cu [ʃ]: kino [ç:i:nu]/[ʃ:i:nu].

Pentru cuvintele intrate de curând în limbă, (în special din limba engleză), sunetul [ʃ] se transcrie în norvegiană prin grupul *sj*, de exemplu *finish – finisj, hash – hasj*.

1.3 Accentul

În limba norvegiană accentul este mai puternic decât în română. Doar **silabele tari** pot fi accentuate. Pentru ca o silabă să fie tare, trebuie să fie **lungă**, adică să aibă cel puțin o **vocală lungă** (eventual un diftong) sau o **consoană lungă**. Acest principiu se numește **echilibru silabic**. Dacă silaba nu este lungă, va fi de regulă ușoară și deci nu va putea fi accentuată.

În cuvintele de origine norvegiană, accentul principal este pe silaba tare (lungă), aceasta fiind, de regulă **prima** silabă. Cuvintele împrumutate din alte limbi pot avea accentul pe altă silabă, de multe ori chiar pe **ultima**. Unele sufixe împrumutate, de exemplu **-sjon** și **-ere** pot fi accentuate.

■ *kone, jente, drønning* (cuvinte de origine norvegiană)

Dar: avis, informasjon, lever (cuvinte împrumutate)

Regulile detaliate referitoare la poziționarea accentului sunt complicate. Poziția accentului variază în funcție de dialect. Cel mai sigur este să verificați în dicționar unde se află accentul.

1.4 Tonem

Limba norvegiană este una dintre puținele limbi europene care acordă fiecărui cuvânt o anumită intonație denumită **tonem**, fiind prin urmare o limbă **tonică**. Distingem două tipuri de tonem, **tonem 1** și **tonem 2** (denumite prima și a doua intonație).

tonem 1

tonem 1 se remarcă printr-o **intonare crescătoare** care începe pe silaba accentuată. Acest tip de intonație se folosește în cuvintele monosilabice, în majoritatea cuvintelor noi, împrumutate și într-o parte din cuvintele plurisilabice de origine norvegiană.

Cuvinte cu tonem 1 sunt, de exemplu:

■ *hus; badet; solen; kajakk*

tonem 2

tonem 2 este compus (coboărător-crescător): melodia mai întâi coboară, iar în fază a doua crește depășind intonația de la început.

■ *In unele dialecte (în special în vestul țării) tonem 2 se realizează „în oglindă”: de la intonația normală, melodia mai întâi crește, apoi scade sub intonația inițială.*

Cuvinte cu tonem 2 sunt, de exemplu:

■ *kaia; grense; hage; kake*

Prezența tonemului conferă limbii norvegiene muzicalitatea și melodicitatea caracteristice pe care le recunoaștem imediat.

2 Substantivul

2.1 Gen

Limba norvegiană are trei genuri gramaticale – **masculin, feminin și neutru**. Există o serie de substantive care se folosesc atât cu genul feminin, cât și cu genul masculin.

■ **ei/en bok**

În norvegiana cărturărească sau bokmål și în câteva dialecte, genurile masculin și feminin se reunesc în aşa numitul **genus commune** – masculinul și femininul folosesc terminațiile genului masculin.

Genul masculin (hankjønn)

Următoarele grupe de substantive sunt de gen masculin:

- Substantivele care denumesc ființe de gen masculin și masculii animalelor
■ en far, en sørn, en okse
- Denumirile de meserii și activități, mai ales cele terminate în sufixele **-er, -iker, -ør, -ist**
■ en lærer, en alkoholiker, en ingenør, en journalist
- Denumirile instrumentelor terminate în **-er, -ar**
■ en sigarettenner, en skanner, en radar
- Denumirile zilelor, lunilor și anotimpurilor
■ en torsdag, en april, en høst
Dar: ei/en uke, et år
- Substantivele derivate de la numerale cardinale
■ en femmer, en tier
- Numele literelor
■ en a, en p, e-en
- Denumirile limbilor
■ en (bedre) norsk, fransken
- Denumirile fiordurilor și orașelor (în funcție de genul substantivelor comune corespunzătoare – **en** fjord, **en** by)
■ Sognefjorden, Gloppeen, Bergen/Kristiansand er vakker

Dacă substantivul care denumește un loc este precedat de un adjecтив, acest adjecтив, precum și articolul vor avea forma de **gen neutru**, indiferent de genul substantivului, deși forma este accentuată, iar genul este marcat explicit!

■ Oslo er vakker, Bergen er gammel

Dar: et vakkert Oslo, det gamle Bergen, det tidligere Sovjetunionen

- Denumirile **persoanelor** terminate în sufixul **-(n)ing**

■ en slekning, en viking, en tenåring

Dar: ei kjerring, ei dronning (substantivele care denumesc doar ființe feminine)

- Cuvintele terminate în sufixul **-else, -sjon, -dom, -isme**

■ en begynnelse, en inspirasjon, en rikdom, en realisme

- Unele cuvinte abstrakte terminate în sufixul **-skap**

■ en vitenskap, en egenskap, en kunnskap

- Numeroase denumiri de copaci

■ en alm, en bok, en hassel

Dar: ei/en bjørk, ei/en lind, ei/en eik și, et tre

► Pentru declinarea cuvintelor de gen masculin, vezi cap. **Genul masculin** de la pag. 17.

Genul feminin (hunkjønn)

Următoarele grupe de substantive sunt de gen feminin:

- Substantivele care denumesc ființe de gen feminin și femeile animalelor
■ ei mor, ei datter, ei ku
- Denumirile râurilor și insulelor norvegiene (în funcție de genul substantivelor comune corespunzătoare – **ei/en elv, ei/en øy**)
■ Glomma, Kvaløy, Senja
Dar: Namsen, Lågen

Această regulă nu se aplică petru râurile străine. Unele sunt masculine, altele feminine, dar sunt cazuri în care nici vorbitorii nativi nu știu sigur ce gen să atribuie respectivei ape curgătoare.

■ Rhinen, Elben, Seinen, Volga

- Majoritatea substantivelor terminate în sufixul **-(n)ing** inclusiv substantivele verbale
■ ei/en festning, ei/en lesing

Toate substantivele feminine pot fi declinate ca substantive masculine. Pentru unele dintre acestea, este un fenomen neobișnuit (cuvintele care denumesc ființe de gen feminin și cele care au în mod tradițional genul feminin), dar altele trec ușor la celălalt gen (substantivele verbale etc.).

■ ei li, ei kjerring